

سرشناسه	چاوشی، روح‌الله
عنوان و نام پدیدآور	ماجرای علی و راینی / نویسنده روح‌الله چاوشی؛ تصویرگر حسین کشتکار.
مشخصات نشر	قم: شورای عالی اطلاع‌رسانی، دبیرخانه، ۱۳۹۱؛ دانشگاه قم.
مشخصات ظاهری	۷۲ ص: مصور(رنگی)؛ ۱۷×۲۴ س.م.
فروست	اخلاق فناوری اطلاعات و ارتباطات؛ ۹.
شابک	۷-۸۳-۸۲۶۱-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیب
یادداشت	گروه سنی: ب، ج.
موضوع	رایانه‌ها و کودکان
موضوع	رایانه‌ها - راهنمای آموزشی
شناسه افزوده	کشتکار، حسین؛ تصویرگر
شناسه افزوده	شهریاری، حمید؛ مدیر طرح
شناسه افزوده	جوادی، محسن؛ ناظر طرح
رده بندی دیویی	۰۰۴/۰۷ ج ۲۲ م ۱۳۹۱
شماره کتابشناسی ملی	۳۰۱۹۹۹۴

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

پژوهش‌های مربوط به سوزدهای طرح تسما

اخلاق فناوری اطلاعات، ۹/۹

ماجرای علی و راینی

© حق چاپ: ۱۳۹۲، دبیرخانه شورای عالی اطلاع‌رسانی

ناشر: دانشگاه قم به سفارش دبیرخانه شورای عالی اطلاع‌رسانی

نویسنده و مدیر هنری: روح‌الله چاوشی

Chavoshi.R@Chmail.ir

تصویرگر: حسین کشتکار

HKeshtkar2012@Chmail.ir

ویراستار: عباس محبیعی

صفحه‌آرایی: کارگاه گرافیک دیبا

نوبت چاپ: اول ■ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ISBN: 978-964-8261-83-7

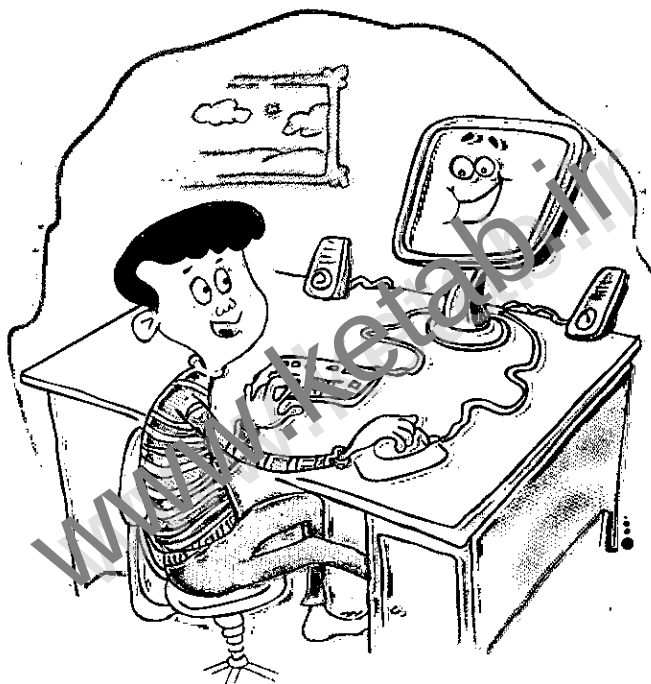
شابک: ۷-۸۳-۸۲۶۱-۹۶۴-۹۷۸

نشانی: تهران، خیابان شهید مطهری، بین خیابان سنایی و خیابان قائم مقام فراهانی،

شماره ۳۵۸ کد پستی ۱۵۸۶۹۹۴۳۱۱

تلفن: ۸۸۸۳۹۸۹۵ ■ نامبر: ۸۸۸۳۹۸۹۴ ■ صندوق پستی: ۳۴۹۹-۱۵۸۷۵ ■ نشانی وبگاه: www.scict.ir

ماجرای علی و راینی

نویسنده: روح اله پاوشی

تصویرگر: حسین کشتکار

درآمد

زندگی اجتماعی بشر تحولات بزرگ را تجربه کرده است اما بی تردید یکی از مهم ترین آنها ظهور و توسعه فناوری های اطلاعات و ارتباطات است. به نظر می رسد قدرت نفوذ و اثر بخشی این فناوری ها بیشتر از انقلاب صنعتی بوده و بر فضای جدیدی را به روی آدمی گشوده است که گستره ی نفوذ آن علاوه بر حوزه ی عمر، اندیشه و عواطف او را هم فرا گرفته است.

فعالیت های متنوع و مختلف در این فضای جدید که فضای مجازی نامیده می شود مانند مکاتبات الکترونیکی، مشارکت در شبکه های اجتماعی، گفت و گوهای برخط، علم، آموزش و تحقیق، مبادلات بانکی و تجارت الکترونیک، و ... همگی بخش جدایی ناپذیر از زندگی واقعی در دنیای جدید است طوری که تنظیم مقررات و آینده نگاری در این حوزه را اجتناب ناپذیر ساخته است.

با توجه به این که جامعه ایران اسلامی در سند چشم انداز بیست ساله کشور، جامعه ای دانایی محور و دانش بنیان تعریف شده است، ضرورت بسط و توسعه استفاده از فناوری های جدید اطلاعاتی و ارتباطاتی، کاملاً آشکار است.

اما توسعه‌ی کاربری فضای مجازی اگر بدون توجه به جنبه‌های اخلاقی و به ویژه اخلاق دینی باشد، نه فقط به هدف خود یعنی ایجاد جامعه دانایی محور نخواهد رسید، بلکه اساس حیات اجتماعی و به ویژه خانواده را هم با تهدیدهایی جدی مواجه خواهد ساخت. با توجه به همین نکته است که بسیاری از کشورها حتی کشورهایی با حاکمیت غیر دینی و یا با ملت غیر دینی هم به ضرورت کاربردهای اخلاق فناوری اطلاعات پی برده‌اند. اگرچه برخی از دستاوردهای آنها برای جامعه ما هم قابل بررسی و احیاناً قابل استفاده است اما با توجه به مبنای غیر دینی آن ساز و کارها، ضرورت توجه مستقل و بومی با نگاهی اسلامی به راه‌حل‌های اخلاق دینی برای چالش‌ها و معضلات اخلاقی ناشی از امکانات جدید عمل در فضای مجازی بیش از پیش آشکار می‌گردد.

شورای عالی اطلاع‌رسانی که یکی از نهادهای مسئول در خصوص سالم‌سازی فعالیت‌های کاربران در فضای مجازی است، با تشکیل کمیته علمی مشترک با گروه فلسفه اخلاق دانشگاه تهران برای تعریف کرد. مجموعه‌ای از طرح‌های به هم پیوسته درون این کلان پروژه معین شدند که از جمله آنها عبارتند از:

۱. جمع‌آوری فهرستی از منابع در حوزه‌ی اخلاق فناوری اطلاعات در غرب (قریب به ۷۰۰ کتاب به صورت دیجیتال و ۱۰۰ کتاب به صورت برخط و ۵۰۰ مقاله مهم انگلیسی).

۲. کتاب‌شناسی بیش از ۵۰۰ منبع فارسی اعم از تالیف و ترجمه با عنوان «مآخذشناسی اخلاق فناوری در زبان فارسی».

۳. جمع‌آوری و ترجمه فارسی چکیده بیش از ۵۰۰ مقاله مهم و طراحی آن در ذیل ۱۵ عنوان کلی با عنوان «چکیده مقالات».

۴. ترجمه دو کتاب رایج در حوزه‌ی اخلاق فناوری اطلاعات و ارتباطات، با عنوان‌های «مسائل اخلاقی و اجتماعی در عصر ارتباطات» و «برایش سوم، نگارش جوزف میگاکیزا و «اخلاق کامپیوتر» نوشته‌ی خانم دبورا جانسون.

۵. معرفی تفصیلی برخی از کتاب‌های مهم در حوزه‌ی اخلاق فناوری با عنوان «پنج کتاب در پنج مقاله».

۶. ترجمه مجموعه‌ای از مقالات مهم یا مرتبط با حوزه‌هایی خاص با عنوان «مجموعه مقالات»

۷. گردآوری مجموعه احادیث و روایاتی که ممکن است در فرایند استدلال اخلاقی و فقهی در حوزه‌ی فناوری اطلاعات مورد استفاده قرار گیرند با عنوان «مسایل اخلاق فناوری اطلاعات در روایات اسلامی».

۸. تدوین یک کتاب دانشگاهی به عنوان اخلاق فناوری اطلاعات برای دانشجویان رشته‌های فنی و علوم انسانی با نام «اخلاق فناوری اطلاعات».

۹. تدوین محتوا برای کتب درسی مدارس در مقاطع مختلف دبستان، راهنمایی و دبیرستان.

۱۰. تدوین محتوا برای کودکان و نوجوانان با عنوان «ماجرای علی و راینی» و «به دنیای مجازی خوش آمدید» به همراه لوح فشرده‌ی صوتی.

۱۱. تدوین کتاب راهنمای والدین برای استفاده والدین در خصوص تعامل درست با فرزندان خود در باره گم‌زنگی استفاده از فضای مجازی با نام «با فرزندان‌مان در دنیای مجازی».

۱۲. جمع‌آوری منشورهای اخلاقی مختلف که در کشورهای مختلف وجود دارد و ترجمه برخی از آنها با عنوان «منشورهای اخلاقی در عرصه‌ی فناوری اطلاعات».

۱۳. ایجاد فرهنگ‌نامه اصطلاحات انگلیسی و برگردان آن به فارسی در حوزه اخلاق فناوری اطلاعات با عنوان «واژه‌نامه‌ی تخصصی اخلاق فناوری».

۱۴. تهیه مقاله و مطلب برای برخی از مجلات تخصصی یا مجموعه‌ی مجله‌ی اخلاق فناوری اطلاعات (مانند «اطلاعات حکمت و معرفت» و «فصلنامه پژوهش‌های اخلاقی»).

۱۵. تدوین پیش‌نویس سند اخلاق فناوری اطلاعات و ارزیابی آن توسط صاحب نظران و در نهایت انتشار نسخه نهایی به دو زبان فارسی و انگلیسی.

پس از تأیید کمیته علمی، آقای روح‌اله چاوشی عهده‌دار تألیف کتابی ویژه‌ی آموزش اخلاق فناوری اطلاعات به کودکان گروه سنی ب و ج (۹ تا ۱۳ سال) شدند.

در این اثر از مجموعه‌ی مباحثی که در اخلاق فناوری مطرح می‌شود بخش‌هایی که مورد نیاز کودکان به‌شمار می‌رود، مورد توجه قرار گرفته است؛ مباحثی از قبیل: حق مالکیت معنوی، حریم خصوصی، گم‌نامی، بازی‌های رایانه‌ای و... نویسنده‌ی محترم

تلاش کرده است مباحث مورد نظر را در قالب داستانی جذاب برای کودکان ارائه کند. به علاوه تولید یک نمایشنامه‌ی رادیویی با هنرمندی گویندگان و صداییشان برجسته و پیش‌کسوتِ عرصه‌ی دوبله نیز بر جذابیت این مجموعه افزوده است.

از دید شورای عالی اطلاع‌رسانی و مجریان این پروژه، طرح بحث اخلاق در فضای مجازی در عین آن که برخاسته از ضرورت‌های اجتماعی است، ریشه در آموزه‌های بنیادی اسلام دارد. چرا که براساس این آموزه‌ها وجه اخلاقی در همه فعالیت‌ها با تهذیب نفس آدمی رابطه‌ی مستقیم دارد و ضامن نیل به سعادت فردی و اجتماعی در دنیا و آخرت است.

در پایان از کسانی که در انجام این پروژه بزرگ سهم داشتند به ویژه از جناب آقای دکتر محسن جوادی دبیر محترم گروه فلسفه اخلاق دانشگاه قم و همکاران وی به ویژه آقای روح الله چاوشی، دکتر از منمدانی که در تولید این اثر نقش داشته‌اند به خصوص آقای حسین کشتکار، خانم نایله ایوان و مریم رادپور و آقای مهدی بهمنی تشکر می‌کنم و از عموم فعالان حوزه فرهنگ و فرهنگیان و فرهیختگان حوزوی و علاقه‌مندان به این مباحث تقاضا دارم که با ارایه‌ی پیشنهادهای سازنده خود ما را در انجام فعالیت‌های بیشتر و بهتریاری رسانند.

دکتر حمید شهریار
دبیر شورای عالی اطلاع رسانی
بهار ۱۳۹۲